

Міністерство освіти і науки України

Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки

Затверджено

Ректор Східноєвропейського
національного університету
ім. Лесі Українки

_____ проф. Цьось А. В.
«___» _____ 20__ р.

Погоджено

Проректор з науково-педагогічної роботи та
міжнародної співпраці

_____ проф. Засєкіна Л. В.
«___» _____ 20__ р.

ОСВІТНЬО-НАУКОВА ПРОГРАМА ПІДГОТОВКИ ДОКТОРА ФІЛОСОФІЇ

**зі спеціальності 035 Філологія
галузі знань 03 Гуманітарні науки**

рівень вищої освіти: третій (освітньо-науковий)

галузь знань: 03 Гуманітарні науки

спеціальність: 035 Філологія

освітньо-наукова програма: Мова, література і фольклор пограниччя

ступінь вищої освіти: доктор філософії

Луцьк - 2020

ПЕРЕДМОВА

Розроблено науковим колективом факультету філології та журналістики Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки у складі:

Костусяк Наталія Миколаївна – гарант освітньо-наукової програми, доктор філологічних наук, професор кафедри української мови;

Моклиця Марія Василівна – доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри теорії літератури та зарубіжної літератури;

Лавринович Лілія Богданівна – кандидат філологічних наук, доцент кафедри теорії літератури та зарубіжної літератури

Проект освітньо-наукової програми обговорений та схвалений на засіданні Вченої ради факультету філології та журналістики
(протокол № від « » _____ 2020 р.)

Голова вченої ради

факультету філології та журналістики _____ Л. Б. Лавринович

Освітньо-наукова програма затверджена вченою радою Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки «__» _____ 2020 р.
(протокол № ____)

Гарант ОНП

проф. Костусяк Н. М.

1. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА (СПРЯМОВАНІСТЬ І ПРОФІЛЬ) ОСВІТНЬО-НАУКОВОЇ ПРОГРАМИ «МОВА, ЛІТЕРАТУРА І ФОЛЬКЛОР ПОГРАНИЧЧЯ»

Освітньо-наукова програма «Мова, література і фольклор пограниччя» розроблена відповідно до вимог чинного законодавства України та спрямована на підготовку фахівців третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти.

Освітньо-наукова програма «Мова, література і фольклор пограниччя» передбачає здобуття особою теоретичних знань, умінь, навичок та інших компетентностей, достатніх для продукування нових ідей, розв'язання комплексних проблем у галузі професійної та / або дослідницько-інноваційної діяльності, оволодіння методологією наукової та педагогічної діяльності, а також проведення власного наукового дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення. До аспірантури на конкурсній основі приймаються особи, які здобули вищу освіту магістра (спеціаліста). Загальний обсяг освітньо-наукової програми становить 49 кредитів Європейської кредитно-трансферної системи (ЄКТС). Загальний термін навчання – 4 роки. Обов'язковою складовою освітньо-наукової програми аспірантури є підготовка та публікація не менше однієї статті в науковому виданні, яке включене до міжнародної наукометричної бази Scopus (або до іншої міжнародної бази, визначеної для окремої спеціальності).

Освітньо-наукова програма «Мова, література і фольклор пограниччя» підготовки доктора філософії містить освітню та наукову складові.

Освітня складова (навчальний план) освітньо-наукової програми аспірантури охоплює не менше трьох навчальних складових, в результаті засвоєння яких аспірант повинен:

1) оволодіти глибинними професійними знаннями, термінологією з досліджуваного наукового напрямку, науковим і культурним кругозором рівня здобувача наукового ступеня доктора філософії, зокрема шляхом засвоєння знань основних концепцій, теоретичних та практичних проблем, історії розвитку галузі науки та сучасним станом розвитку наукової літератури за обраною спеціальністю; оволодіти загальнонауковими (філософськими) компетентностями, спрямованими на формування системного наукового світогляду, професійної етики та загального культурного кругозору;

2) набути мовних компетентностей, достатніх для представлення наукових результатів іноземною мовою в усній та письмовій формі, а також для повного розуміння іншомовних наукових текстів з відповідної спеціальності;

3) оволодіти універсальними навичками дослідника, зокрема методологією і методами наукового аналізу, усної та письмової презентації результатів власного

наукового дослідження українською мовою, застосування сучасних інформаційних технологій у науковій діяльності, організації та проведення навчальних занять, управління науковими проектами та / або складення пропозицій щодо фінансування наукових досліджень, реєстрації прав інтелектуальної власності.

Наукова складова програми підготовки передбачає проведення наукових досліджень за затвердженою темою. Теми наукових досліджень аспірантів повинні бути сформульовані таким чином, щоб забезпечити цілеспрямоване формування їх індивідуального навчального плану і конкретну роботу у дослідницькому напрямку з першого року навчання в аспірантурі. Ступінь доктора філософії присуджується спеціалізованою вченої радою вищого навчального закладу в результаті успішного виконання здобувачем вищої освіти відповідної освітньо-наукової програми та публічного захисту дисертації у спеціалізованій вченій раді.

2. МЕТА І ЗАВДАННЯ ОСВІТНЬО-НАУКОВОЇ ПРОГРАМИ

Мета і завдання освітньо-наукової програми – забезпечити фундаментальну теоретичну та практичну підготовку висококваліфікованих кадрів, які б набули глибоких міцних знань для виконання професійних завдань та обов’язків науково-дослідницького та інноваційного характеру в галузі сучасної лінгвістичної або літературознавчої науки, педагогіки та методики вищої освіти, здатності до самостійної науково-педагогічної діяльності в умовах вищих навчальних закладів різного рівня акредитації; забезпечити умови формування і розвитку аспірантами програмних компетентностей, що дозволять їм оволодіти основними знаннями, вміннями, навичками, необхідними для здійснення оригінального дисертаційного дослідження у сфері філології.

3. ХАРАКТЕРИСТИКА ОСВІТНЬО-НАУКОВОЇ ПРОГРАМИ

Рівень вищої освіти	Третій (освітньо-науковий) рівень вищої освіти
Кваліфікаційний рівень	Восьмий рівень Національної рамки кваліфікацій України
Ступінь, що присвоюється	Доктор філософії
Назва галузі знань	03 Гуманітарні науки
Назва спеціальності	035 Філологія
Назва ОПП	Мова, література і фольклор пограниччя

Обмеження щодо форм навчання	Денна, заочна
Кваліфікація в дипломі	Доктор філософії зі спеціальності 035 Філологія
Тип диплому	Перший науковий ступінь, що здобувається на третьому рівні вищої освіти на основі ступеня магістра (спеціаліста)
Опис предметної області	<p>Предмет (об'єкт) вивчення – зміст та механізми функціонування мовних, літературних та фольклорних погранич у контексті історико-культурних подій; рівні міжмовної, міжлітературної та міжфольклорної взаємодії (зіткнення, конфлікт, сусідство, контакт, інтерференція).</p> <p>Мета навчання – поглибити теоретичні знання та практичні уміння і навички у мовознавчій, літературознавчій та фольклористичній галузях в аспекті феномену пограниччя.</p>
Цільова аудиторія	Аспіранти за спеціальністю 035 Філологія
Основний фокус ОНП	Проведення досліджень у галузі гуманітарних наук за спеціальністю 035 Філологія. Ключові слова: переїд
Прийом до аспірантури	За результатами складання вступних випробувань на конкурсній основі.
Нормативний термін навчання	4 роки
Обсяг освітньої складової ОНП	49 кредитів ЄКТС
Мова викладання	Державна
Узагальнений об'єкт діяльності	Наука, вища освіта, сфера державного управління, некомерційні організації
Працевлаштування випускників	Науковий співробітник, філолог-дослідник (співробітник науково-дослідних установ відповідного профілю); викладач фахових

	<p>дисциплін (української мови, української літератури, світової літератури) у вищих навчальних закладах різного рівня акредитації; перекладач; літературний працівник.</p> <p>Робочі місця в науковій, організаційно-управлінській та освітній галузях; на викладацьких та інших посадах у ЗВО; в органах державного управління і місцевого самоврядування; в аналітично-інформаційних інституціях; дослідницьких наукових закладах, у сфері бізнесу тощо.</p> <p>Аспірантам, що повністю виконали ОНП підготовки докторів філософії, присвоюється кваліфікація «Доктор філософії» у галузі гуманітарних наук за спеціальністю 035 Філологія із врученням диплому встановленого зразка.</p>
Придатність випускників до подальшого навчання	Можливість продовжувати освіту на здобуття наукового ступеня доктора наук

3. СТИЛЬ І МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ОСВІТНІХ ДИСЦИПЛІН, СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ

Освітній процес здійснюється за такими формами: навчальні заняття; самостійна робота; практична підготовка; контрольні заходи, кожна з яких передбачає специфічний стиль і методики викладання.

Основні види навчальних занять:

- лекція;
- практичне, семінарське, індивідуальне заняття;
- консультація.

Основні методики викладання: словесні (розповідь, пояснення, бесіда), наочні (слайди), індивідуально-групова робота.

Лекція – основна форма проведення навчальних занять у вищому навчальному закладі, призначених для засвоєння теоретичного матеріалу. Як правило, лекція є

елементом курсу лекцій, який охоплює основний теоретичний матеріал окремої або кількох тем навчальної дисципліни. Тематика курсу лекцій визначається робочою навчальною програмою. Під час лекції практикують як словесні (розповідь, пояснення, бесіда), так і наочні методики викладання.

Практичне заняття – форма навчального заняття, при якій викладач організує детальний розгляд здобувачем окремих теоретичних положень навчальної дисципліни та формує вміння і навички їх практичного застосування шляхом індивідуального виконання здобувачем відповідно до сформульованих завдань. Практичні заняття проводяться в аудиторіях або в навчальних лабораторіях, оснащених необхідними технічними засобами навчання, обчислювальною технікою. Перелік тем практичних занять визначається робочою навчальною програмою дисципліни. Проведення практичного заняття ґрунтується на попередньо підготовленому методичному матеріалі – тестах для виявлення рівня оволодіння здобувачами необхідними теоретичними положеннями, наборі завдань різної складності для розв’язування їх здобувачами на занятті. Вказані методичні засоби готуються викладачем, якому доручено проведення практичних занять, за погодженням з лектором цієї навчальної дисципліни. Практичне заняття включає проведення попереднього контролю знань, умінь і навичок здобувачів, постановку загальної проблеми викладачем та її обговорення за участю здобувачів, розв’язування завдань з їх обговоренням, розв’язування контрольних завдань, їх перевірку, оцінювання. Оцінки, отримані здобувачами за окремі практичні заняття враховуються при виставленні підсумкової оцінки з даної навчальної дисципліни.

Семінарське заняття – форма навчального заняття, при якій викладач організовує дискусію навколо попередньо визначених тем, до котрих здобувачі готують тези виступів на підставі індивідуально виконаних завдань (рефератів). Семінарські заняття проводяться в аудиторіях або в навчальних кабінетах з однією академічною групою. Перелік тем семінарських занять визначається робочою навчальною програмою дисципліни. На кожному семінарському занятті викладач оцінює підготовлені здобувачами реферати, їх виступи і активність у дискусії, уміння формулювати і відстоювати свою позицію тощо. Підсумкові оцінки за кожне семінарське заняття вносяться у відповідний журнал. Отримані здобувачами оцінки за окремі семінарські заняття враховуються при виставленні підсумкової оцінки з даної навчальної дисципліни.

Індивідуальне навчальне заняття проводиться з окремими здобувачами з метою підвищення рівня їх підготовки та розкриття індивідуальних творчих здібностей. Індивідуальні навчальні заняття організуються за окремим графіком з урахуванням індивідуального навчального плану здобувача і можуть охоплювати частину або повний

обсяг занять з однієї або декількох навчальних дисциплін, а в окремих випадках – повний обсяг навчальних занять для конкретного рівня. Види індивідуальних навчальних занять, їх обсяг, форми та методи проведення, форми та методи поточного і підсумкового контролю зазначаються в індивідуальному навчальному плані здобувача.

Консультація – форма навчального заняття, під час якого здобувач отримує відповіді від викладача на конкретні запитання або пояснення певних теоретичних положень чи аспектів їх практичного застосування. Консультація може бути індивідуальною або проводитися для групи здобувачів, залежно від того, чи викладач консультиє здобувачів з питань, пов'язаних із виконанням індивідуальних завдань, чи з теоретичних питань навчальної дисципліни. Обсяг часу, відведений викладачу для проведення консультацій з конкретної дисципліни, визначається навчальним планом.

Самостійна робота здобувачів є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від обов'язкових навчальних занять. Навчальний час, відведений для самостійної роботи здобувачів, регламентується навчальним планом. Зміст самостійної роботи здобувачів над конкретною дисципліною визначається робочою навчальною програмою дисципліни, методичними матеріалами, завданнями та вказівками викладача. Самостійна робота здобувачів забезпечується системою навчально-методичних засобів, передбачених для вивчення конкретної навчальної дисципліни: підручник, навчальні та методичні посібники, конспекти лекцій викладачів, практикум тощо. Методичні матеріали для самостійної роботи повинні передбачати можливість проведення самоконтролю з боку здобувачів. Для самостійної роботи також рекомендується відповідна наукова та фахова монографічна і періодична література. Самостійна робота над засвоєнням навчального матеріалу з конкретної дисципліни може виконуватися у бібліотеці університету, навчальних кабінетах, комп'ютерних класах (лабораторіях), а також в домашніх умовах. У необхідних випадках ця робота проводиться відповідно до заздалегідь складеного графіка, що гарантує можливість індивідуального доступу здобувача до потрібних дидактичних засобів. Графік доводиться до відома здобувачів на початку поточного семестру. При організації самостійної роботи з використанням складного обладнання чи устаткування, складних систем доступу до інформації (наприклад, комп'ютерних баз даних, систем автоматизованого проектування тощо) передбачається можливість отримання необхідної консультації або допомоги з боку фахівця. Навчальний матеріал навчальної дисципліни, передбачений робочим навчальним планом для засвоєння здобувачами в процесі самостійної роботи, виноситься на підсумковий контроль поряд з навчальним матеріалом, який опрацьовувався під час проведення навчальних занять.

Методи контролю і оцінювання навчальних досягнень: усне опитування, тестування, творчі роботи, прилюдний захист тощо.

Знання та уміння слухачів оцінюються під час:

- усної відповіді на поставлені питання, презентації на практичному чи семінарському занятті (кожному аспірату відведено 15 хвилин на презентацію та 5 – на запитання), критеріями оцінювання є зміст, спосіб подачі матеріалу, оригінальність і інноваційні методи аналізу процесів, що розглядаються;
- написання реферату (критеріями оцінювання є: актуальність змісту, самостійність, аналітичні здібності, ступінь і форма узагальнення матеріалу, глибина критичних зауважень, різноманітність і обґрунтованість пропозицій щодо удосконалення визначеної соціальної програми);
- виконання самостійної роботи (практичних, тестових завдань, творчих робіт та ін.).

4. НАУКОВА СКЛАДОВА ПРОГРАМИ

Наукова складова освітньо-наукової програми передбачає проведення власного наукового дослідження під керівництвом одного або двох наукових керівників та оформлення його результатів у вигляді дисертації.

Дисертація на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 035 «Філологія» є самостійним розгорнутим дослідженням, що пропонує розв'язання актуального наукового завдання в певній галузі знань або на межі кількох галузей, результати якого становлять оригінальний внесок у суму знань відповідної галузі (галузей) та оприлюднені у відповідних публікаціях.

Невід'ємною складовою освітньо-наукової програми аспірантури (ад'юнкттури) та наукової програми докторантури є підготовка та публікація наукових статей, зокрема не менше однієї статті в науковому виданні, яке включене до міжнародної наукометричної бази Scopus (або до іншої міжнародної бази, визначеної для окремої спеціальності); участь у регіональних, всеукраїнській і міжнародних наукових конференціях, симпозіумах, семінарах тощо.

Аспіранти мають право також брати участь у конкурсах на отримання грантової підтримки наукових досліджень та стипендій, заснованих на честь видатних діячів науки, освіти, культури, громадських діячів, а також заснованих Президентом України, Кабінетом Міністрів України, державними чи недержавними органами, підприємствами, установами чи організаціями.

Аспіранти проводять наукові дослідження згідно з індивідуальним планом наукової роботи, в якому визначаються зміст, строки виконання та обсяг наукових робіт, а також запланований строк захисту дисертації протягом строку підготовки в аспірантурі (ад'юнктурі) та докторантурі.

Індивідуальний план наукової роботи погоджується здобувачем з його науковим керівником та затверджується вченою радою вищого навчального закладу.

Індивідуальний план наукової роботи є обов'язковим до виконання здобувачем відповідного ступеня і використовується для оцінювання успішності запланованої наукової роботи.

5. АСИСТЕНТСЬКА ПЕДАГОГІЧНА ПРАКТИКА

Мета практики – формування готовності студентів до викладацької діяльності у вищих педагогічних навчальних закладах.

Завдання практики:

1. Розвивати професійні уміння та навички педагогічної діяльності викладача університету, педагогічної академії (коледжу, інституту).
2. Включати аспірантів в різноманітні форми навчальної роботи в якості викладача.
3. Розвивати вміння викладати різні теми відповідних курсів за допомогою адекватних форм і методів роботи у вищій школі.
4. Формувати уявлення про гуманістичний підхід до особистості студента педагогічного вузу як суб'єкта виховної діяльності.
5. Залучати практикантів до науково-методичної роботи викладача вищого навчального закладу.
6. Формувати відповідальне ставлення до ролі викладача вищого навчального закладу, прагнення поповнювати знання, підвищувати професійну майстерність, уміння навчати студентів відповідно до потреб демократичного суспільства.

Аспіранту-асистенту необхідно знати:

- структуру курсів фахових навчальних дисциплін відповідно до навчального плану;
- теоретичні засади змісту навчальної дисципліни, фахівцем із якої він є;
- методику роботи за певними фаховими курсами;
- організацію навчального процесу за кредитно-модульною системою;
- систему та критерії оцінювання знань студентів, положення про рейтингову систему оцінювання знань.

Аспіранту-асистенту необхідно вміти:

- організовувати різні форми занять зі студентами;
- володіти теоретичними положеннями й ілюструвати їх прикладами;
- вільно й доступно викладати теоретичні та методичні системи;
- добирати наочний та ілюстративний матеріал до теми;
- розробляти практичні завдання для студентів;
- спонукати їх до активної роботи в різних формах аудиторних занять;
- проводити зі студентами різноманітні виховні заходи.

Організація практики

Організацію практики здійснює загальний керівник педагогічної практики, групові керівники.

Консультації аспірантів-асистентів проводять також викладачі-консультанти педагогічного факультету з предметів психолого-педагогічного циклу і фахових методик. З вищезазначених предметів аспіранти повинні підготувати та провести навчальні заняття у різних формах: лекції, семінарські, практичні, лабораторні заняття; керувати самостійною роботою студентів, проводити колоквіуми.

Зміст практики

Зміст роботи асистентів-практикантів здійснюється в таких напрямках: навчальна робота, організація виховної роботи зі студентами, науково-методична робота.

Практика будується на принципах комплексності і цілісного характеру діяльності, які допускають, що всі уміння, які формуються, носять інтегрований характер.

Структурними компонентами практики є:

- спостереження за демонстрацією викладачем-наставником методів і прийомів організації різних видів навчальної та поза аудиторної роботи зі студентами вишу;
- ознайомлення з організацією навчальних занять за кредитно-модульною системою;
- закріплення професійно значущих умінь та навичок педагогічної діяльності викладача;
- аналіз та самоаналіз, оцінка і самооцінка педагогічних дій.

У процесі практики аспіранти складають індивідуальний план роботи і ведуть щоденник практики.

Аспіранти спостерігають та аналізують різні види роботи викладача. Протягом практики вони:

- відвідують не менше 10 год. навчальних занять, які ведуть викладачі педагогіки, психології та інших дисциплін;
- аналізують не менше 10 год. навчальних занять, які проводять

аспіранти-практиканти;

- відвідують 1-2 позааудиторних заходи;
- спостерігають засідання випускових кафедр (згідно зі спеціальностями);
- присутні на засіданні методичної ради.

Асистенти-практиканти самостійно виконують наступне:

- проводять 6 навчальних занять з педагогіки, психології та фахових методик;
- проводять 1-2 виховних заходи за планами кураторів груп;
- беруть участь в одній з форм методичної роботи викладача вишу (науково-практичні конференції, педагогічні читання, організація методичних виставок у навчальних кабінетах, огляд науково-методичної літератури за змістом конкретного навчального предмету тощо).

Важливим напрямком асистентської практики є спостереження за навчальними заняттями, проведеними викладачами вузу, їх аналіз. У цьому контексті аспіранти повинні визначити ефективність занять:

- оцінити професійні та основні особистісні якості викладача;
- визначити рівень розвитку загально-навчальних та спеціальних умінь та навичок студентів, ступінь пізнавальної активності;
- оцінити зміст діяльності викладача і студента, використання інноваційних технологій вищої школи, кредитно-модульної системи;
- визначити ефективність способів діяльності викладача і студента в ході занять;
- оцінити мету і результати проведеного заняття.

Основою асистентської практики є самостійне проведення навчальних занять у вищому навчальному закладі. Діяльність викладача-практиканта складна і багатогранна. Компетентність його визначається багатьма параметрами. Це, насамперед, науково-теоретична підготовка (знання наукових основ предмета, технології його викладання, сучасних досліджень); методична (методи, прийоми, інноваційні технології навчання); психолого-педагогічна (знання психолого-педагогічних закономірностей навчання, виховання і розвитку, особливостей студентів та ін.).

Після визначення теми і виду навчального заняття, вивчення літератури аспіранти складають конспект цього заняття. З аспірантами проводять індивідуальні заняття стосовно методики викладання фахових дисциплін. Ці заняття проводяться з метою підвищення рівня їх підготовки та розкриття індивідуальних творчих здібностей.

Асистенти-практиканти консультуються у викладачів ВНЗ, консультації влаштовуються згідно із затвердженим графіком. Конспект навчального заняття чи

виховного заходу затверджується викладачем не пізніше ніж за 2 дні до його проведення (останні два навчальних заняття з предметів практиканти можуть підготувати й провести самостійно).

6. ПРОМІЖКОВІ ТА ПІДСУМКОВА АТЕСТАЦІЇ

Атестації аспірантів охоплюють різноманітні контрольні заходи (проміжковий та підсумковий контроль).

Проміжковий контроль здійснюється під час проведення практичних, лабораторних та семінарських занять і має на меті перевірку рівня підготовленості здобувачів до виконання конкретної роботи. Форма проведення поточного контролю під час навчальних занять і система оцінювання рівня знань визначається відповідною кафедрою та Положенням про систему оцінювання навчальних досягнень аспірантів.

Підсумковий контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання на окремих його завершальних етапах. Підсумковий контроль включає семестровий контроль та атестацію здобувача. Університет може використовувати різні форми підсумкового контролю після закінчення логічно завершеної частини лекційних, практичних, семінарських та лабораторних занять з певної дисципліни і їх результати враховувати під час виставлення підсумкової оцінки. Підсумковий контроль з навчальної дисципліни проводиться відповідно до навчального плану у формі семестрового диференційованого заліку чи семестрового екзамену з конкретної навчальної дисципліни чи її частини, якщо вивчення цієї дисципліни передбачено у декількох семестрах з урахуванням результатів поточного контролю.

Семестровий екзамен (далі – екзамен) – це форма підсумкового контролю засвоєння здобувачами теоретичного та практичного матеріалу з окремої навчальної дисципліни в цілому чи за семестр, якщо дисципліна викладається у декількох семестрах. Екзамен планується відповідно до навчального плану і проводиться в усній або письмовій формі (підсумкової комплексної роботи), що включає питання з усього курсу дисципліни.

Семестровий диференційований залік (далі – залік) – це форма підсумкового контролю, що полягає в оцінці засвоєння студентом навчального матеріалу з певної дисципліни виключно на підставі результатів виконаних індивідуальних завдань. Залік передбачає обов'язкову присутність на ньому здобувача та виставляється на останньому семінарському (практичному) занятті.

Здобувач вважається допущеним до підсумкового контролю з конкретної навчальної дисципліни, якщо він виконав усі види робіт, передбачені навчальним планом на семестр з цієї навчальної дисципліни.

Екзамени складаються в період екзаменаційних сесій, передбачених навчальним планом. Екзамени проводяться згідно з розкладом, який доводиться до відома викладачів і здобувачів не пізніше, як за місяць до початку сесії.

Підсумкова атестація здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії на завершальному етапі здійснюється постійно діючою або спеціалізованою вченою радою, утвореною для проведення разового захисту, на підставі публічного захисту наукових досягнень у формі дисертації.

7. ВНУТРІШНЯ ТА ЗОВНІШНЯ СИСТЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТНЬОЇ ТА НАУКОВОЇ СКЛАДОВИХ ПІДГОТОВКИ ДОКТОРІВ ФІЛОСОФІЇ З ФІЛОЛОГІЧНИХ НАУК

На виконання статті 16 Закону України «Про вищу освіту» система внутрішнього забезпечення якості освітньої та наукової складових підготовки докторів філософії з філологічних наук передбачає здійснення в університеті таких процедур і заходів:

- 1) визначення принципів і процедур забезпечення якості вищої освіти та ухвалення їх вченою радою університету;
- 2) здійснення моніторингу та періодичного перегляду освітніх програм;
- 3) щорічне оцінювання здобувачів, науково-педагогічних працівників вищого навчального закладу та регулярне оприлюднення результатів таких оцінювань на офіційному веб-сайті університету, на інформаційних стендах та в будь-який інший спосіб;
- 4) забезпечення підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників;
- 5) забезпечення наявності необхідних ресурсів для організації освітнього процесу, у тому числі самостійної роботи здобувачів, за кожною освітньою програмою;
- 6) забезпечення наявності інформаційних систем для ефективного управління освітнім процесом;
- 7) забезпечення публічності інформації про освітні програми, ступені вищої освіти та кваліфікації;
- 8) забезпечення ефективної системи запобігання та виявлення академічного плагіату у наукових працях працівників вищих навчальних закладів і здобувачів;
- 9) інших процедур і заходів.

Система внутрішнього забезпечення університетом якості освітньої та наукової складових підготовки докторів філософії з філологічних наук за його поданням оцінюється Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти або акредитованими незалежними установами оцінювання та забезпечення якості вищої освіти на предмет її відповідності вимогам до системи забезпечення якості вищої освіти, що затверджуються Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти.

8. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ТА НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКОЇ РОБОТИ АСПІРАНТІВ

Результатами навчання аспірантів є успішно складені семестрові екзамени та заліки, а також кандидатський мінімум. Результатами науково-дослідницької роботи аспірантів є успішний захист дисертації. Стан готовності дисертації аспіранта до захисту визначається науковим керівником (або консенсусним рішенням двох керівників). Обов'язковою умовою допуску до захисту є успішне виконання аспірантом його індивідуального навчального плану.

Здобувачі вищої освіти ступеня доктора філософії захищають дисертації, як правило, у постійно діючій спеціалізованій вченій раді з відповідної спеціальності, яка функціонує у вищому навчальному закладі, де здійснювалася підготовка аспіранта.

Завершена дисертаційна робота повинна містити аналіз та теоретичну розробку (моделювання та дослідження процесів і об'єктів) актуальних проблем лінгвістичної науки, наукову новизну й теоретичну цінність результатів дослідження, практичну апробацію отриманих результатів, оприлюднення їх на конференціях і семінарах регіонального, всеукраїнського та міжнародного рівнів, наявність публікацій з теми дослідження у фахових виданнях та виданнях, зареєстрованих у міжнародних наукометричних базах.

9. ПРОГРАМНІ (ЗАГАЛЬНІ ТА ФАХОВІ) КОМПЕТЕНТНОСТІ ВИПУСКНИКІВ АСПІРАНТУРИ

Загальні програмні компетентності:

- **ЗК 1.** Обізнаність та розуміння філософсько-світоглядних засад, сучасних тенденцій, напрямків і закономірностей розвитку вітчизняної науки в умовах глобалізації й інтернаціоналізації.
- **ЗК 2.** Володіння загальною та спеціальною методологією наукового пізнання, застосування здобутих знань у практичній діяльності.

- **ЗК 3.** Опанування навичок проведення аналітичної та експериментальної наукової діяльності; організація, планування та прогнозування результатів наукових досліджень.
- **ЗК 4.** Ініціювання та виконання наукових досліджень, результатом яких є одержання нових знань.
- **ЗК 5.** Генерування нових ідей (креативність), абстрактне мислення, вміння пристосовуватись до нових умов та ситуацій.
- **ЗК 6.** Досконале володіння українською та іноземними мовами з метою здійснення наукової комунікації, міжнародного співробітництва, відстоювання власних наукових поглядів .
- **ЗК 7.** Здатність спілкуватися з різними цільовими аудиторіями, використовуючи відповідну лексику, методи, техніки та прийоми.
- **ЗК 8.** Застосування сучасних інформаційних і комунікаційних технологій, включаючи методи отримання, обробки та зберігання наукової інформації.
- **ЗК 9.** Набуття ораторської майстерності для публічного представлення і захисту наукових результатів, публічного виступу на вітчизняних та міжнародних наукових форумах, конференціях і семінарах.
- **ЗК 10.** Удосконалення педагогічної майстерності, педагогічної техніки, професійних вмінь майбутніх вчених, викладачів вищої школи.

Фахові програмні компетентності:

- **ФК 1.** Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми, організовувати, планувати, реалізовувати та презентувати наукове дослідження фундаментального та / або прикладного спрямування з філологічної проблематики (мова, фольклор та література пограниччя).
- **ФК 2.** Спроможність аналізувати, оцінювати та порівнювати різноманітні теорії, концепції та підходи з предметної сфери наукового дослідження, робити відповідні висновки, надавати пропозиції та рекомендації.
- **ФК 3.** Здатність формулювати та вирішувати сучасні наукові й практичні проблеми, організовувати і проводити науково-дослідну та експериментально-дослідницьку діяльність за обраним напрямом.
- **ФК 4.** Пошук, оброблення, аналіз і контекстуалізація значного обсягу наукової інформації з різних джерел, інтерпретація результатів наукових досліджень.
- **ФК 5.** Вміння відстоювати власну наукову позицію та ефективно трансформувати її з урахуванням конструктивних професійних зауважень і під впливом зміни об'єктивних реалій.

- **ФК 6.** Виконання оригінальних наукових досліджень з філологічної проблематики (мова, фольклор та література пограниччя) на високому фаховому рівні, досягнення наукових результатів, що створюють нові знання, з акцентом на актуальних загальнодержавних проблемах з використанням новітніх методів наукового пошуку.

10. ТЕМАТИКА НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Дискурс лімінальності в художній літературі. Основні напрями наукових досліджень: загальнотеоретичні проблеми феномену лімінальності; соціально-антропологічне обґрунтування лімінальності; літературно-теоретичні аспекти феномену пограниччя; трансгресія, транзитність, лімінальність у літературному процесі.

Міжмовна інтерференція. Основні напрями наукових досліджень: взаємодія мовних систем в умовах білінгвізму, мовні контакти; процес індивідуального засвоєння нерідної мови; колективна та індивідуальна інтерференція; відхилення від норми та системи однієї мови під впливом іншої; розбіжності в системах взаємодіючих мов.

Літературне краєзнавство. Основні напрями наукових досліджень: літературний процес у певному регіоні, місцевості (краї, області, райони, місті, селі); діяльність місцевих письменників, літературних об'єднань, гуртків; перебування в регіоні вітчизняних і зарубіжних письменників; відображення краю в художній літературі, мемуаристиці.

Художня література між трьома культурами: українсько-польсько-білоруські взаємини. Основні напрями наукових досліджень: Порівняльні дослідження літературних ареалів, епох, літературно-історичних напрямів, художньо-естетичних систем, шкіл, тенденцій, стилю й поетики творчості окремих письменників; вивчення міжлітературних взаємин усіх рівнів; дослідження загальної теорії компаративістики та її історичних різновидів і методологічних тлумачень; аналіз функціонування окремих галузей порівняльного літературознавства в їх синхронії та діахронії.

Образ Полісся в українській, польській, білоруській літературах. Основні напрями наукових досліджень: з'ясування особливостей національних літературних процесів різних культурно-історичних епох та специфіки функціонування літератур; творчість письменників, пов'язана з Поліссям; художні напрями і течії, у межах яких розвивалася тема; стильові явища, їх природа та еволюція; генологія; оетика художнього тексту; рецепція української літератури; історія українського літературознавства.

Перехідні і змішані говірки на слов'янських теренах. Основні напрями наукових досліджень: Дослідження закономірностей і специфіки структури, функціонування та

розвитку діалектів української та інших слов'янських мов, їх контактів з іншими мовами, її місця серед інших мов. Територіальні й соціальні діалекти. Походження української мови та її діалектів у контексті розвитку слов'янських мовних систем. Методи дослідження діалектного мовлення. Діалектні групи і говори української мови. Південно-східне наріччя. Поліське (північне) наріччя. Південно-західне наріччя. Український діалектний синтаксис. Діалектна лексика. Протиставні й непротиставні діалектні явища. Протиставні й непротиставні діалектні відмінності у лексиці.

Порівняльна фольклористика. Основні напрями наукових досліджень: Дослідження загальнотеоретичних проблем фольклору різних народів, історія порівняльної фольклористики, закономірностей і динамки розвитку поетики жанрів і видів художнього відтворення дійсності, генези художнього мислення, ідейно-художньої структури міфологічного мислення у традиційній культурі, ритуального контексту фольклорної жанрології, фольклоризму певного етапу літературного процесу чи творчості окремого письменника. Типологія художньої структури народнопоетичних творів; еволюція символістики й образності; традиції і новаторство народного поетичного мислення; контамінація української дуалістичної традиції та християнства у фольклорі; історія вивчення розвитку жанрових систем фольклору; фольклорно-літературні взаємини; синхронний та діахронний підходи; фольклоризм у літературі.

Актуалізація діалектів у текстах різних стилів. Основні напрями наукових досліджень: діалекти і літературна мова, особливості вживання діалектного мовлення у художньому, публіцистичному, розмовному та інших стилях. Фонетичні, дериваційні, лексичні, фразеологічні, морфолого-синтаксичні особливості діалектного мовлення в текстах різних стилів.

14. Розподіл змісту освітньо-наукової програми та навчальний час за дисциплінами

№ з/п	Назва дисципліни	Загальна кількість годин / кредити	Форма контролю
І. Цикл загальної наукової підготовки			
1.1. Цикл нормативних дисциплін			
1.	Іноземна мова	240 / 8	Екзамен
2.	Планування та стандарти наукової діяльності	90 / 3	Залік
3.	Філософія та методологія науки	180 / 6	Екзамен
4.	Промоція наукового продукту та управління проектами	90 / 3	Залік
5.	Сучасні методи викладання у вищій школі	90 / 3	Залік
1.2. Цикл дисциплін вільного вибору			

6.	Інформаційний пошук і робота з бібліотечними ресурсами	90 / 3	Залік
	Академічна риторика		
7.	Сучасні інформаційні технології	90 / 3	Залік
	Реєстрація прав інтелектуальної власності		
	<i>Разом:</i>	<i>870 / 29</i>	
II. Цикл професійної наукової підготовки			
2.1. Цикл нормативних дисциплін			
8.	Дискурс ліміальності в художній літературі	180 / 6	Екзамен
9.	Міжмовна інтерференція	180 / 6	Екзамен
2.2. Цикл дисциплін вільного вибору			
10.	Літературне краєзнавство	90 / 3	Залік
	Художня література між трьома культурами: українсько-польсько-білоруські взаємини.		
	Образ Полісся в українській, польській, білоруській літературах		
11.	Перехідні і змішані говірки на слов'янських теренах	90 / 3	Залік
	Порівняльна фольклористика		
	Актуалізація діалектів у текстах різних стилів		
	<i>Разом:</i>	<i>540 / 18</i>	
III. Цикл практичної підготовки			
12.	Педагогічна практика	60 / 2	
	<i>Разом:</i>	<i>60 / 2</i>	
	Загальна кількість годин	1470 / 49	